



■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες 92

Περιηγήσεις στη ρεθυμνιώτικη και χανιώτικη ιστορία και φύση (I)



Το θέμα των σημερινών και των επόμενων «Αναδιφύσεων» είναι οι περιηγήσεις που ξεκινήσαμε να πραγματοποιούμε στο Ρέθυμνο από το 1985 και αργότερα και στα Χανιά. Θα μπορούσαμε να τις ονομάζαμε και ξεναγήσεις, όμως οι περιηγήσεις (ή αλλιώς ιστορικοί περίπατοι) διεξάγονται με εντελώς άλλη μεθοδολογία από εκείνη των ξεναγήσεων. Πέραν της **εποπικότητας** που η μεθοδολογία αυτή προσπαθεί να προ-

σφέρει, επιχειρεί επίσης να προωθήσει τη **βιωματικότητα**. Η πρακτική των περιηγήσεων περιλαμβάνει ακόμη την **αλληλοτροφοδότηση** από τους συμπεριηγούμενους αλλά και μια αναλυτική προβολή-συζήτηση στο τέλος τους. Η προβολή δίνει την ευκαιρία παρουσίασης ιστορικών τεκμηρίων που δεν είναι προσεγγίσιμα ή δεν υφίστανται καν στις μέρες μας, με τη χρήση φωτογραφιών, χαλκογραφιών, πινάκων ζωγραφικής, εικόνων χειρόγραφων, χαρτών, ακόμη και ήχων και μαρτυριών. Περιλαμβάνει επίσης, όταν αυτό είναι οικονομικά εφικτό, τη διανομή στους συμμετέχοντες ενός αναλυτικού φυλλαδίου για τη βιβλιοθήκη τους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να επαναλάβουν την περιήγηση όποτε οι ίδιοι το επιθυμούν, μόνοι και με τους δικούς τους ρυθμούς και προτεραιότητες.

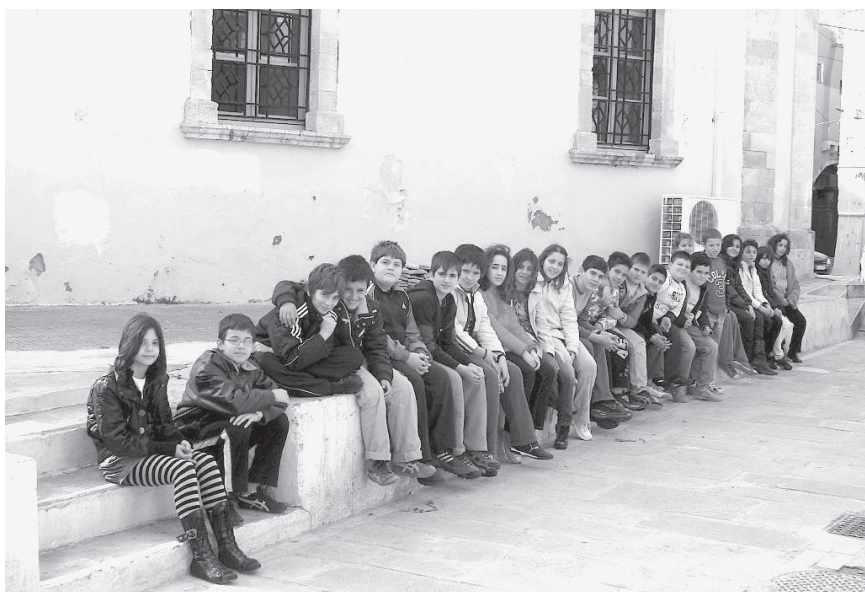


Διαφέρει επίσης η **θεματολογία** των περιηγήσεων. Πέραν των συνηθισμένων, στις οποίες στόχος είναι η διόχηση της ιστορικής γνώσης, προσαθούμε μ' αυτές να προωθήσουμε στο ευρύ κοινό τη λεγόμενη «κοινωνική ιστορία». Γιατί η ιστορία δεν είναι μόνο πολιτικο-στρατιωτική αλλά και ιστορία οικονομική, διπλωματική, θρησκευτική, εκπαι-

δευτική, κατοίκησης, αρχιτεκτονικής, μνημειακή και τεχνολογική. Κι ακόμα, είναι ιστορία καθημερινής ζωής, νεολαίας, γυναικών, μειονοτήτων, κοινωνικών σχέσεων, αντιλήψεων, συμπεριφορών, ιδεολογιών και νοοτροπιών. Κι είναι, τέλος, εκείνη που μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ορίστηκε ως «προφορική» αλλά και αυτή που από τη δεκαετία του 1970 αποκλήθηκε «μικροϊστορία». Η ιστορία αυτού του είδους αισθητοποιείται περισσότερο με τη μεθοδολογία των περιηγήσεων/περιπάτων, στους χώρους ακριβώς που διαδραματίστηκε. Ας δούμε όμως τα θέματα που έχουμε προσφέρει μέχρι σήμερα.



«**Περιήγηση στον διαχρονικό μνημειακό πλούτο της πόλης του Ρεθύμνου**». Είναι ένας ιστορικός περίπατος που έχουμε πραγματοποιήσει δεκάδες φορές, από το 1985 που εκδώσαμε το βιβλίο «Ρέθυμνο. Οδηγός για την πόλη», για συλλόγους, συνέδρους ιατρικών και πανεπιστημιακών συνεδρίων και επισήμους προσκεκλημένους του Ρεθύμνου, ιδιαίτερα επί της νομαρχιακής θητείας του **Γιάννη Φωτάκη**.



«**Μπαινοβγαίνοντας με τα παιδιά στην χρονομηχανή του Ρεθύμνου**». Κι αυτή είναι μια περιήγηση που έχουμε πραγματοποιήσει δεκάδες φορές, με μαθητές δημοτικού σχολείου (και μερικές φορές γυμνασίου), στα πλαίσια της αισθητοποίησης του μαθήματος της Ιστορίας, αλλά και για την προετοιμασία των παιδιών για το ετήσιο Κυνήγι του Θησαυρού.



«**Περπατώντας στο Ρέθυμνο και ανιχνεύοντας ψηφίδες της Ευρώπης**». Μ' αυτό τον τίτλο πραγματοποιήσαμε μια απαιτητική περιήγηση τον Απρίλιο του 2015, για τους εκπαιδευτικούς της δράσης «Teachers 4 Europe», μια πρωτοβουλία της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα.



«**Θαλασινές ιστορίες του Ρεθύμνου: δυτική ακτογραμμή**». Ήταν η πρώτη περιήγηση που πραγματοποιήσαμε στα πλαίσια των «Ημερών Ρεθύμνου», το 2013, και αργότερα την επαναλάβαμε για εκπαιδευτικούς, με τη βοήθεια του ειδήμονα του Κουμπέ **Νίκου Σταγάκη**.



«**Θαλασινές ιστορίες του Ρεθύμνου: ανατολική ακτογραμμή**». Το ίδιο έτος πραγματοποιήσαμε τον αντίστοιχο ιστορικό περίπατο στην ανατολική ακτογραμμή, με τη βοήθεια του αιμηνιστού **Αλκιβιάδη Μαυράκη**, αλλά και του **Μανόλη Καρνωτάκη** και του **Χάρη Παπαδάκη**.



«**Περίπατος στα ενάλια σπήλαια του Ατσιπόπουλου, από τον Περιστέρη μέχρι τη Ζουρίδα**». Τον περίπατο αυτό διδάχτηκαμε από τον **Βασίλη Σιμιτζή** το έτος 1995, όταν τον πραγματοποιήσαμε με μαθητές και τους γονείς τους. Από τότε τον έχουμε επαναλάβει αρκετές φορές, στην τελευταία από τις οποίες εντοπίσαμε και ένα νέο, σημαντικών διαστάσεων, σπήλαιο.



«**Αναζητώντας την γοτθική τέχνη, την Αναγέννηση και το μπαρόκ στα καντούνια και στις γρότες του Ρεθύμνου**». Πρόκειται για μια εξειδικευμένη ξενάγηση, την οποία πραγματοποιήσαμε δύο φορές το έτος 2015, αρχικά για τον όμιλο Χανιωτών «Centro Galileo» και στη συνέχεια για το κοινό των «Ημερών Ρεθύμνου». Αργότερα την παρουσιάσαμε στο Συνέδριο «Ο 16ος αιώνας στη βενετοκρατούμενη Κρήτη».



«**Ανιχνεύοντας την ιστορία της γεύσης στο Ρέθυμνο**». Είναι μία από τις ξεναγήσεις που προσελκύει, όσες φορές την έχουμε πραγματοποιήσει, μεγάλο αριθμό συμπολιτών. Μερικές φορές περιλαμβάνει και γεύσεις όχι μόνο για τα μάτια αλλά και για το στομάχι!



«**Προμαχώνες και κανονιοθυρίδες, κολισαύρες και πετρομαρουλίδες: περιήγηση στον μνημειακό, χλωριδικό και πανιδικό πλούτο των τειχών της Φορτέτζας του Ρεθύμνου**». Η ξενάγηση αυτή είχε ως έναυσμα ένα πρωταπριλιάτικο αστέιο των «Ρεθυμνιώτικων Νέων» και πραγματοποιήθηκε δύο φορές, τη δεύτερη μάλιστα με παράλληλο εργαστήριο παρασκευής τουρισίου κάπαρης και κρίταμου, προερχόμενου από τα τείχη της Φορτέτζας!



«**Ιστορικές περιηγήσεις στα Χανιά**». Μ' αυτό τον γενικό τίτλο και ειδικότερους υπότιτλους, σχεδιάσαμε 24 συνολικά θεματικές περιηγήσεις για τα Χανιά, χωρισμένες κατά περιόδους (νεολιθική, μινωική, κλασική-ελληνιστική, ρωμαϊκή, βυζαντινή, ενετική, οθωμανική, νεότερη) αλλά και κατά θέματα (καθημερινή ζωή, θρησκευτική ζωή, θαλασσινή ζωή κ.λπ.). Τις έχουμε πραγματοποιήσει πολλές φορές με μαθητές δημοτικών σχολείων και γυμνασίων. Την τελευταία φορά που το κάναμε ήταν πριν από ένα χρόνο για ενήλικες, με τη βοήθεια του Χανιώτη ιστορικού ερευνητή **Μανόλη Μανούσακα**.

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ Παιδαγωγικής-ιστορικός ερευνητής-συγγραφέας
strharis@yahoo.gr, 2831055031